

Vera's moestuin

Vera Greutink

Permacultuur
van maand tot maand

Vera's moestuin

The logo for VONK Uitgevers features the word 'VONK' in a bold, serif font. The letter 'V' is stylized with three curved lines above it, resembling a leaf or a feather. Below 'VONK' is the word 'UITGEVERS' in a smaller, all-caps, sans-serif font.
VONK
UITGEVERS

Inhoudsopgave

Mijn tuin

Een tuin begint meestal met een droom	12
Over permacultuur	15
12x Permacultuurontwerpprincipes	20
Mijn tuinontwerp	25

Polyculturen

Mexicaanse polycultuur	30
Hollandse polycultuur	34
Italiaanse polycultuur	38
Oosterse polycultuur	42
Snijbloemen	46
Eetbare vaste bloemen	50

Januari

DOEN	56
Een tuinplan	57
Wat te telen?	59
Een teeltplan	59
Oude zaden doornemen en kiemkracht testen	60
ZAAIEN & OOGSTEN	63
GEWAS IN DE KIJKER: BLADKOOL	64
In de moestuin	65
In de keuken	67
Soorten & variëteiten	69
5X PLANTEN VOOR WINTERSALADES	72
OVERZICHT PLANTENFAMILIES	76

Februari

DOEN	80
Vaste bedden maken	81
Binnen voorzaaien	81
Zaaigrond mengen	83
Perspotjes	85
Aubergines en pepers zaaien	85
Tuinbonen en erwten zaaien	86
ZAAIEN & OOGSTEN	87
GEWAS IN DE KIJKER: SNIJBIET	90
In de moestuin	91
In de keuken	93
Soorten & variëteiten	95
5X MOOISTE GROENTES	96

Maart

DOEN	102
No-dig: tuinieren zonder spitten	103
Ontginnen met karton	103
Zaaien in de volle grond	105
Aardappels voorkiemen	107
Zoete aardappel stekken	107
Rabarber bleken	108
ZAAIEN & OOGSTEN	109
10 REDENEN OM NIET TE SPITTEN	112
GEWAS IN DE KIJKER: BLADMOSTERD	116
In de moestuin	117
In de keuken	119
Soorten & variëteiten	121
5X VASTE GROENTES	122

April

DOEN	128
Bodemvruchtbaarheid op peil houden	129
Tuindagboek bijhouden	131
Wortels en wortelvlieg	131
Slak – vijand nummer 1?	133
ZAAIEN & OOGSTEN	135
GEWAS IN DE KIJKER: SLA	138
In de moestuin	139
In de keuken	141
Soorten & variëteiten	143
5X WILDE PLANTEN	146

Mei

DOEN	152
Dunnen	153
IJsheiligen en afharderen	153
Cloches en vliesdoeken	155
Mulchen	155
Zomerteelt in de kas	157
Verticaal tuinieren	158
ZAAIEN & OOGSTEN	161
VERSCHILLENDE MULCHMATERIALEN	162
GEWAS IN DE KIJKER: ASPERGES	166
In de moestuin	169
In de keuken	171
Soorten & variëteiten	173
5X KLIMGROENTES	174

Juni

DOEN	180
Tweejarige bloemen zaaien	181
Midzomerfeest	183
Einde en begin	183
Kruiden drogen	183
Anders oogsten	184
Gier maken	185
ZAAIEN & OOGSTEN	187
GEWAS IN DE KIJKER: AARDBEI	190
In de moestuin	191
In de keuken	193
Soorten & variëteiten	195
5X EETBARE BLOEMEN	198

Juli

DOEN	204
Water geven	205
Zaaien tijdens droge periodes	205
Knoflook oogsten	207
Pre-vakantie to-dolijst:	207
Koolrabi, een vreemde eend	207
Leven met knolvoet	208
ZAAIEN & OOGSTEN	209
GEWAS IN DE KIJKER: BROCCOLI	212
In de moestuin	213
In de keuken	215
Soorten & variëteiten	217
5X VERVOLGTEELTEN	218

Augustus

DOEN	226
Terug van vakantie	227
Meloenen oogsten	227
Sla zaaien voor de winter	227
Oosterse radizzen	229
Augurken inmaken	230
ZAAIEN & OOGSTEN	231
GEWAS IN DE KIJKER: TOMAAT	234
In de moestuin	235
In de keuken	237
Soorten & variëteiten	239
5X ALTERNATIEVE BLADPLANTEN VOOR ZOMERSALADES	242

September

DOEN	248
Aardappels rooien en bewaren	249
Appels plukken en bewaren	249
Composteren	251
Daglengte en plantengroei	252
ZAAIEN & OOGSTEN	253
GEWAS IN DE KIJKER: MAÏS	254
In de moestuin	255
In de keuken	257
Soorten & variëteiten	258
5X JE OOGST BEWAREN	262

Oktober

DOEN	270
Zaadwinning	271
Bonen en maïs drogen en bewaren	273
Tomatenzaad bewaren	273
Winterteelt in de kas	275
Kas vullen met wat je al hebt	275
Bloembollen planten	276
ZAAIEN & OOGSTEN	277
GEWAS IN DE KIJKER: POMPOEN	280
In de moestuin	281
In de keuken	283
Soorten & variëteiten	283
5X BOLLEN IN HET GAZON	286

November

DOEN	292
Zoeter na de vorst	293
Zoete aardappel oogsten en bewaren	293
Bijzondere knollen	293
ZAAIEN & OOGSTEN	297
GEWAS IN DE KIJKER: ROODLOF	300
In de moestuin	301
In de keuken	303
Soorten & variëteiten	305
5X BESSENSTRUIKEN	306

December

DOEN	314
Fruitbomen planten	315
De bodem beschermen	315
Terugkijken en evalueren	315
Snoeien	316
ZAAIEN & OOGSTEN	317
GEWAS IN DE KIJKER: KNOFLOOK	320
In de moestuin	321
In de keuken	323
Soorten & variëteiten	323
5X EEN FRUITBOOM KIEZEN	326
INDEX	332
COLOFON	336

Mijn tuin

Een tuin begint meestal met een droom

Zelf droomde ik ooit van een tuin waar ik elke dag van het jaar mijn oogstmandje zou kunnen vullen met een verscheidenheid aan verse onbespoten groentes. Omdat ik, en misschien herken je dat, altijd tijd te kort lijk te komen, leek het me fijn als die tuin relatief onderhoudsarm zou zijn en de nadruk kwam te liggen op de leuke klussen zoals oogsten – en niet op het rugbrekende spitten of eeuwige wieden. Aangezien we tuinieren in tijden van een veranderend klimaat, moest die tuin ook weerbaar zijn tegen extremere weersomstandigheden, zoals langdurige droogtes die afgewisseld worden door stortbuien. En natuurlijk wilde ik het liefst dat de tuin er mooi uit zou zien en daarmee een fijne plek zou worden om te verblijven. Dankzij permacultuur is deze droom werkelijkheid geworden.

In de afgelopen twintig jaar heb ik, steeds weer met toepassing van permacultuurprincipes, meerdere droomtuinen aangelegd, voor mezelf en voor anderen. Mijn ervaringen heb ik gebundeld in dit boek en ik hoop dat het voor jou een gids en inspiratiebron zal zijn. Waar *Tuin smakelijk!* (mijn vorige boek) vooral bedoeld was als een inleiding tot permacultuurtuinieren en ontwerpen van eetbare tuinen, gaat dit boek verder de diepte in. Ik neem je mee door alle maanden van het jaar in mijn permacultuurmoestuin en laat je zien hoe ik ervoor zorg dat mijn gezin en ik in elk seizoen van eigen oogst kunnen genieten. We zijn niet compleet zelfvoorzienend, maar toch komt er vrijwel elke dag iets uit eigen tuin op tafel, het hele jaar rond. Daarbij zijn het plezier en de voldoening die ik put uit het bezig zijn in de tuin en de rust die over mij neerdaalt na een paar uurtjes wroeten in de aarde voor mij ook een belangrijke oogst. Mijn wens voor jou, lieve lezer, is dat ook jouw tuin uitbundige oogsten gaat geven en dat er een overvloed ontstaat die je met je omgeving kunt delen.

Net zo belangrijk als de juiste dingen doen, is ze op het juiste moment doen. Door op het optimale moment te zaaien, water te geven, te mulchen etc., voorkom je verspilling en ben je ervan verzekerd dat je de beschikbare hulpbronnen, zowel materialen als jouw tijd en energie, het beste zult inzetten.

Per maand geef ik daarom een overzicht van wat je in die tijd van het jaar kunt zaaien, poten en oogsten en licht ik de belangrijkste klussen toe.

Daarnaast neem ik per maand een seizoensgewas onder de loep. Ik experimenteer in mijn tuin altijd met nieuwe gewassen, verschillende variëteiten en uiteenlopende teeltwijzen. Uit alle eetbare planten die ik uitgebreid heb getest, heb ik er twaalf gekozen die voor mij onmisbaar zijn. Ik waardeer ze vanwege het gemak waarmee je ze kunt telen, de vele manieren waarop je ze in je tuin kunt toepassen én hun veelzijdigheid in de keuken. Zelfs als je alleen deze twaalf gewassen zou telen, kun je een mooie tuin creëren die vrijwel elke maand van het jaar iets te eten geeft.

Elke maand sluit ik af met een top 5, passend bij het jaargetijde. Daarin komt van alles aan bod, van de lekkerste wilde voorjaarsplanten en de beste eetbare bloemen tot de handigste manieren om je oogst te bewaren.

Ik hoop dat mijn boek je zal inspireren om een grote verscheidenheid aan groentes, kruiden, bloemen en fruit te telen, al dan niet in de vorm van mooie en productieve polyculturen waarvan je meerdere voorbeelden zult vinden.

Vera

Ook een moestuin kun je volgens de permacultuur-principes ontwerpen en beheren

OVER
PERMACULTUUR

Toen mijn boek *Tuin smakelijk!* in 2015 uitkwam, begon het begrip permacultuur in Nederland net een beetje voet aan de grond te krijgen, maar eigenlijk is permacultuur veel ouder dan dat. De beweging ontstond in de jaren zeventig in Australië waar Bill Mollison en David Holmgren voor het eerst de uitgangspunten en principes hebben geformuleerd. Permacultuur is een samenstelling van de Engelse woorden 'permanent' en 'agriculture' (of 'culture') en betekent dus letterlijk 'duurzame landbouw' of zelfs 'duurzame samenleving'.

Het begrip kan op verschillende manieren gedefinieerd worden. Voor mij is permacultuur vooral een ontwerpmethodede waarbij je je laat inspireren door natuurlijke ecosystemen. In elke tuin die ik ontwerp, pas ik de permacultuurprincipes toe en probeer ik een geheel te creëren dat even veerkrachtig en weerbaar is als een natuurlijk ecosysteem. Een tuinontwerp is voor mij een puzzel waarin ik de verschillende onderdelen zo ten opzichte van elkaar probeer te plaatsen dat er zoveel mogelijk wederzijds gunstige relaties en verbindingen ontstaan.

Dit boek dat je nu in handen hebt gaat vooral over hele praktische toepassingen van permacultuur bij het telen van eenjarige groentes, kruiden en bloemen. Omdat eenjarige in de natuur veelal pioniersplanten zijn, maken ze meestal vrij snel plaats voor vaste planten en zijn ze als zodanig zelden een wezenlijk onderdeel van een volwassen ecosysteem. Een moestuin zal dus nooit een goed ontwikkeld ecosysteem worden zoals een zorgvuldig ontworpen eetbare bostuin of voedselbos dat kan zijn. Maar ook een moestuin kun je volgens de permacultuurprincipes ontwerpen en beheren. In mijn eigen tuin teel ik mijn eenjarigen in de context van

een permacultuurtuin van bijna duizend vierkante meter. Het relatief kleine moestuingedeelte is op ontelbare manieren verbonden met de rest van de tuin en de wijdere omgeving. Aan de hand van een aantal voorbeelden laat ik je zien hoe ik in mijn eigen tuin de permacultuurontwerpprincipes heb toegepast.

Watervoorziening

Water is in elke tuin een essentiële hulpbron. Afhankelijkheid van slechts één bron maakt het hele ecosysteem kwetsbaar. Naast het zuinig omgaan met het beschikbare water en beperken van verdamping door de bodem te mulchen,